

Onderzoekscommissieleden:
Mr. dr. M. (Marten) Oosting (voorzitter)
Mr. F. G. (Frans) Bauduin
Mr. J. W. (Jaap) van den Berge
Prof. mr. M. J. (Matthias) Borgers

Onderzoekssecretariaat:
Dr. H.P.M.(Bert) Kreemers (secretaris)
Mevrouw dr. M.K. (Meyken) Houppermans
Mevrouw A.L. (Sandra) Tammes

Gesprek met de heer drs. M. (Mark) Rutte, minister-president
De minister-president laat zich begeleiden door dr.mr. L. (Bart) van Poelgeest,
plaatsvervangend. secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken

Datum gesprek: 7 september 2015, 16:00 uur

Aanwezig namens de Onderzoekscommissie:
De heren Oosting, Bauduin, Van den Berge, Borgers

Aanwezig namens het Onderzoekssecretariaat:
De heer Kreemers, mevrouw Houppermans

Verslaglegging: de heer Koolen

Het gesprek is vertrouwelijk van aard.

1.

De Onderzoekscommissie vraagt in hoeverre de minister-president op de hoogte was van de deal met Cees H. en zo ja, wanneer hij voor het eerst over de deal heeft vernomen.

De heer Rutte antwoordt het lastig te vinden de gebeurtenissen te reconstrueren. De heer Rutte herinnert zich dat de zaak voor hem pas begon te spelen, nadat die in maart 2014 in de publiciteit was gekomen en het Kamerdebat had plaatsgevonden. Hij vroeg zich direct af of de problematiek het functioneren van de heer Teeven als staatssecretaris zou kunnen raken. Dit was niet besproken tijdens de kabinetsformatie. De heer Rutte stelde vast dat uit de antwoorden op vragen van de Tweede kamer van minister Korthals in 2002 al bleek dat het functioneren van de heer Teeven in zijn rol als officier van justitie geen betekenis had voor zijn functioneren als staatssecretaris. Dat was niet 'in Frage'. De afspraken uit de tijd van de heer Teeven als officier van justitie waren daarbij ook afgedekt door de leiding van het Openbaar Ministerie. De heer Rutte zag daarom geen aanleiding om vragen te stellen bij het functioneren van de heer Teeven en heeft daarom ook geen contact met hem gehad over de deal.

2.

Politiek relevant waren de hoogte van het bedrag en het bonnetje. Het Openbaar Ministerie belastte in april 2014 de heer Van Brummen met een onafhankelijk onderzoek naar de deal. Dit beviel de heer Rutte zeer. De rapportage van de heer Van Brummen eind mei leidde tot een Kamerbrief van de heer Opstelten begin juni waarin duidelijk werd dat er twee zaken uit het dossier onduidelijk bleven, namelijk het bonnetje en de hoogte van het schikkingsbedrag. De heer Van Brummen had geconcludeerd dat er onvoldoende herinneringen waren om onderbouwde uitspraken te doen en kon over zowel de hoogte van het schikkingsbedrag als het bonnetje met vrij grote stelligheid geen zekerheid bieden.

3.

De heer Rutte geeft aan dat vervolgens over de hoogte van het bedrag een politiek probleem ontstond omdat de heer Opstelten in het Kamerdebat op 13 maart 2014 uitspraken over het bedrag had gedaan die kwetsbaar werden in het licht van het onderzoek van de heer Van Brummen. De heer Opstelten heeft vervolgens op 3 juni een Kamerbrief geschreven waarin hij verklaarde te stellig te zijn geweest over de hoogte van het bedrag. Omdat de Kamer eerder de uitspraken van de heer Opstelten had geaccepteerd, zag de heer Rutte een mogelijk politiek probleem. De Kamer ging hier echter niet verder op in.

Hierdoor restte alleen het probleem van het bonnetje waarvan de heer Opstelten stellig had verklaard dat het niet te vinden was. Op de ochtend van maandag 9 maart 2015 werd de heer Rutte via zijn departement ingelicht over het feit dat de heer Opstelten op zondagavond was geïnformeerd dat het bonnetje toch gevonden was. Dit maakte de zaak politiek ingewikkeld. De heer Rutte heeft vervolgens partijpolitiek overleg gehad waar hij intern de ernst van de zaken heeft aangegeven. De heer Rutte en de heer Opstelten kwamen samen tot de conclusie dat de heer Opstelten niet langer kon aanblijven als minister. Daar waar de Kamer de uitleg over de hoogte van de bedragen accepteerde, bleek het vinden van het bonnetje een kardinaal punt te zijn. De heer Teeven hoefde van de heer Rutte niet af te treden omdat dit raakte aan zijn rol als officier van justitie en niet aan zijn rol als staatssecretaris.

4.

De Onderzoekscommissie vraagt de heer Rutte of na de uitzending van *Nieuwsuur* op 11 maart 2014 is doorgeschakeld naar het ministerie van Algemene Zaken. De heer Rutte antwoordt dat hij zich de gang van zaken in 2014 niet volledig kan herinneren. Hij geeft aan dat er formeel in elk geval niet over gesproken is, maar er ongetwijfeld contact is geweest met de heer Opstelten. De heer Rutte zegt dat hij alleen met de heer Teeven heeft gebeld over de deal na de uitzending van *Nieuwsuur* op 4 maart 2015. In het telefoongesprek meldde de heer Teeven dat het om 'een basisbedrag plus rente' ging, zonder specificaties. De heer Rutte heeft en marge van een vergadering met de heer Dijsselbloem wat berekeningen gemaakt die het

antwoord van de heer Teeven konden verklaren. Door de rentestand van acht à negen procent naar een basisbedrag van een miljoen te vertalen, ging het ongeveer om vijf miljoen gulden. De heer Rutte geeft aan dat het niet zijn rol was het functioneren van de heer Teeven als officier van justitie te onderzoeken, maar dat het belangrijk was dat de Kamer goed geïnformeerd werd. Met de heer Teeven is niet gesproken over motieven voor de deal.

5.

De Onderzoekscommissie vraagt wanneer het de heer Rutte bekend was dat, parallel aan het onderzoek van de heer Van Brummen, de directeur-generaal rechtspleging en rechtshandhaving de heer Roes met de heer Teeven had gesproken. De heer Rutte geeft aan dat hij pas na het aftreden van de heer Opstelten in het aansluitende Kamerdebat op dinsdag voor het eerst vernam dat de heer Van Brummen als onderdeel van de afspraken rond het onderzoek niet direct met de heer Teeven had gesproken. De heer Van Brummen had alleen een mondelinge terugkoppeling gekregen van de persoonlijke aantekeningen van de heer Roes. De heer Rutte geeft aan dat het voor hem van belang was dat op basis van deze mondelinge terugkoppeling, de heer Van Brummen had aangegeven dat er onvoldoende onderbouwing was om de hoogte van het bedrag vast te stellen.

De Onderzoekscommissie meldt dat de minister vanwege staatsrechtelijke redenen had besloten dat de heer Van Brummen als onderzoeker vanuit het Openbaar Ministerie niet direct met de staatssecretaris kon spreken en dat dit via de heer Roes diende te verlopen.

6.

De Onderzoekscommissie constateert dat de overeenkomst, de hoogte van het bedrag en de gespreksnotitie van de heer Roes niet op een ordelijke manier naar buiten zijn gebracht. De heer Rutte hoorde pas na het aftreden van de heer Opstelten van de gespreksnotitie en dat de heer Van Brummen slechts mondeling daarvan op de hoogte was gesteld. De heer Rutte zegt dat hij de notitie van de heer Roes in de schorsing van het debat op dinsdag 10 maart 2015 heeft gezien. De notitie heeft hij niet gelezen, maar hij heeft wel 'met een boos oog' een bedrag kunnen identificeren. Hij meent zich het cijfer 4,8 of 4,9 miljoen gulden te herinneren. De heer Rutte geeft aan dat hij het niet zijn rol vond om deze informatie in te brengen tijdens het debat omdat de heer Van Brummen al op basis van die informatie had gemeld dat er onvoldoende onderbouwing kon worden gegeven, maar ook omdat het een persoonlijke aantekening van de heer Roes betrof en in het debat, ook door hem, werd aangestuurd op een onderzoek dat ook de aantekening zou omvatten. Dit onderzoek heeft in het debat uiteindelijk vorm gekregen in de motie Slob en geleid tot deze Onderzoekscommissie.

7.

De Onderzoekscommissie wijst op uitspraken van de heer Teeven op 12 maart 2014 waarin hij aangeeft alles van de deal te weten. De Onderzoekscommissie vraagt of de heer Teeven dit met hem gewisseld heeft. De heer Rutte antwoordt dat er geen contact heeft plaatsgevonden en dat er niets is besproken. Hij benadrukt dat hij een dergelijke rol ook niet vond passen.

8.

De Onderzoekscommissie vraagt of de heer Teeven met hem heeft gesproken over de tegenprestatie van Cees H. voor de strafkorting die onderdeel was van de deal. De heer Rutte merkt op dat hij alleen op de zondagavond na de uitzending van *Nieuwsuur* in maart 2015 inhoudelijk met de heer Teeven over de deal gesproken heeft. De heer Teeven heeft toen alleen aangegeven dat het bedrag een basisbedrag plus rente bevatte en heeft verder niets over de motieven van de deal besproken. De Onderzoekscommissie geeft aan dat de heer Opstelten in het Kamerdebat in 2014 een bedrag van twee miljoen gulden heeft genoemd, maar dat op 4 april 2014 de heer Doedens in een interview met de *Volkskrant* meldt dat het een viervoud van de berekende 1 à 1,25 miljoen gulden betrof. De Onderzoekscommissie vraagt of het interview de heer Rutte aanleiding gaf om contact op te nemen met de heer Teeven. De heer Rutte stelt dat hij ook toen geen contact met de heer Teeven heeft gehad. Hij was tevreden met de instelling en uitvoering van het onafhankelijke onderzoek onder leiding van de heer Van Brummen.

9.

De Onderzoekscommissie geeft aan dat het departement voornemens was om de heer Vendrik van de Algemene Rekenkamer het onderzoek te laten uitvoeren. Hier werd echter na hoge politieke rugdekking van afgezien. De Onderzoekscommissie vraagt of het ministerie van Algemene Zaken hier op enige manier bij betrokken was.

De heer Rutte antwoordt dat hem de situatie onbekend is. Hij geeft aan dat hij de heer Vendrik kent, hem hoogacht en geen idee heeft welke motieven er achter deze beslissing zaten. Algemene Zaken is niet betrokken bij de keuze voor de heer Van Brummen noch het niet aanzoeken van de heer Vendrik.

10.

Gevraagd naar zijn oordeel over het onderzoek van de heer Van Brummen antwoordt de heer Rutte dat hij het onderzoek en de bevindingen volledig geaccepteerd heeft. Hij geeft aan dat hij het belangrijk vond dat het onderzoek onafhankelijk werd uitgevoerd. Uiteindelijk bleken de conclusies kwetsbaar, maar de heer Rutte geeft aan dat hij geen enkele reden had om aan te nemen dat het onderzoek niet klopte. Hij ging er van uit dat het goed onderzocht was. De heer Rutte zegt na de uitzending van *Nieuwsuur* in 2015 niet meer terug te hebben gedacht aan het onderzoek zelf, maar eerder dacht aan de politieke problematiek.

11.

De Onderzoekscommissie informeert of de heer Rutte pas na de *Nieuwsuur*-uitzending van 2015 voor het eerst contact heeft gehad met de heer Teeven over de deal. De heer Rutte geeft aan de avond van de uitzending met de heer Teeven te hebben gebeld. De heer Teeven heeft toen aangegeven dat het bedrag gebaseerd was op een basisbedrag met rente en dat hij dit aan de heer Roes heeft meegedeeld. De heer Rutte heeft vervolgens met de heer Dijsselbloem de eerder genoemde berekeningen uitgevoerd. De heer Rutte heeft de heer Teeven gevraagd of hij zich kon vinden in de conclusies van de heer Van Brummen, en dit was het geval.

12.

De Onderzoekscommissie geeft aan dat de Tweede Kamer naar aanleiding van een artikel in *Het Parool* met uitspraken van de heer Teeven, heeft gevraagd om ook de kennis van de heer Rutte omtrent deze deal te onderzoeken. De heer Rutte merkt op dat hij direct noch indirect in *Het Parool*-artikel voorkomt. In de uitzending van *Pauw* op 12 maart jl. heeft hij toegelicht dat hij geen precieze kennis van de deal had en ook niet behoorde te hebben.

13.

De Onderzoekscommissie vraagt de heer Rutte of hij het niet opvallend vindt dat informatie over de afspraken in 2014 en 2015 naar buiten kwam aan de vooravond van de verkiezingen. De heer Rutte meent dat het inderdaad opvallend is, maar dat hij liever bij de feiten blijft. Hij heeft geen enkele aanwijzing dat er een verband is tussen de timing van de informatie en de verkiezingen. Hij geeft aan dat mevrouw Schippers heeft gezegd dat de timing door anderen als toevallig wordt gezien en dat het daarom onderzocht moet worden. Zij heeft echter niet meer informatie dan dat.

14.

De Onderzoekscommissie informeert of de heer Rutte inzicht heeft in de motieven van de deal uit 2000. De heer Rutte antwoordt dat hij zich vanaf het begin af aan heeft voorgenomen weg te blijven bij de deal waarover minister Korthals in 2002 vragen van de Kamer had beantwoord. De deal was daarnaast hoog-ambtelijk afgedekt door het Openbaar Ministerie en het was niet politiek relevant om het functioneren van de heer Teeven als officier van justitie te onderzoeken.